

Trehøje gravplads

Friedhof

Bronzezeit

Friedhof



1: Trehøje-gravhøjene - her set fra syd - kroner det smukke overdrevslandskab i Mols Bjerge.

Trehøje bronzealdergravplads i Mols Bjerge

Trehøje-gravhøjene i centrum af den store arealfredning i Mols Bjerge ligger i det måske smukkeste overdrevslandskab som er tilbage i Danmark, og stedet besøges af titusinder på alle tider af året.



Trehøje-gravhøjene - her set fra syd - kroner det smukke overdrevslandskab i Mols Bjerge.

Ad grusveje kan man køre gennem Mols Bjerge, og afmærkede stier understøttet af forskellig markinformation fører gennem det på visse steder yderst kuperede terræn.



Parkeringspladsen ved Trehøje set fra sydvest.

Fra toppen af gravhøjene ved Trehøje (127 m.o.h.) findes den mest imponerende panoramaudsigt over det omliggende landskab og hav, som sikres gennem et stort og vedholdende plejearbejde, som gennem de seneste årtier bl.a. har frilagt området for slørende nåletræsbevoksninger. Afgræsning med kreaturer,

får og heste sikrer også, at området bevarer sin åbne overdrevskarakter.



Informationskilt og folderkasse ved Trehøje.

Overdrevsarealet omkring Trehøje er gammelt græsnings- og agerland, som blev grundlagt allerede i oldtiden. Da området ikke har været udsat for moderne kultivering, ses stadig mange spor fra fortiden. Det åbne græsklædte overdrevslandskab med spredt løvtræsbevoksning stammer fra begyndelsen af bronzealderen for 3-4.000 år siden, hvor løsgående kvæg afgræssede arealet, og opbrød den tidligere tætte skovbevoksning.



Udsigt fra Trehøje mod Knebel Vig.

De monumentale og højtliggende gravhøje i Mols bjerge, hvoraf Trehøje blot er de største og mest iøjnefaldende, stammer fra samme tid. Selvom ingen af højene er undersøgt arkæologisk, blev højene sikkert grundlagt over rigt udstyrede egekister med de mest betydelige personer fra bronzealderens høvdingesamfund (se Borum Eshøj), og siden hen tilføjet adskillige andre grave (se Egehøj).



Trehøje-området er et af Danmarks største og flotteste overdrevsarealer.

Der blev også tilføjet mindre høje omkring de første storhøje, og efterhånden opstod en egentlig gravplads, hvoraf hen ved 30 gravhøje stadig ligger indenfor 2 km afstand fra Trehøje.



Den sydvestligste af Trehøje-gravhøjene med Knebel Vig i baggrunden.

Til de største af bronzealderens gravhøje er der brugt op til ca. 650.000 græstørv. I fladeareal svarer dette til, at tørven fra hen ved 7 hektar frugtbart land skulle afskrælles, transporteres og opstables for blot at bygge en enkelt af storhøjene. I den ældre bronzealder (1.800 - 1.000 f. Kr.) hvor højbyggeriet var på sit højeste, anslås det, at der rejstes mellem 100 og 150 gravhøje årligt i landet. Totalt kender vi omkring 60.000 gravhøje fra bronzealderen i Danmark, men kun ca. 25 procent er bevaret i dag. Bronzealderens højbyggeri afspejler således en enorm investering af frugtbar agerjord til rituelt brug, samt en efter vor målestok nærmest uhyrlig manuel arbejdsindsats.



Bronzealdersgravhøjene repræsenterer en enorm arbejdsindsats.

De første fredninger af gravhøjene ved Trehøje blev gennemført allerede i 1895. Fredningssten ved enkelte gravhøje markerer disse tidlige, frivillige fredninger.



I toppen af højene ses højens beskyttende stenvækning flere steder.

Frem til 1700-tallet var den marginale sandmuld på området opdyrket af bønderne fra Vistoft, hvorefter lyngen dækkede området.



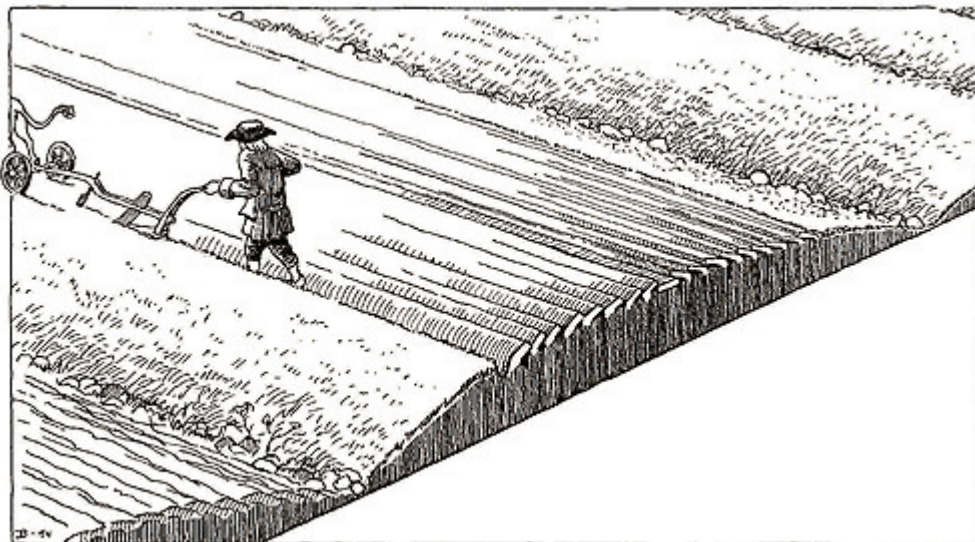
Fredningssten med kongekrone og "FM"-mærke for "Fredet Mindesmærke".

De smalle og langstrakte marker - de såkaldte højryggede agre - fra denne opdyrkning ses stadig på arealet omkring højene, og er et af Danmarks bedste bevarede eksempler på denne gamle driftsform.



Udsnit af kort fra 1800-tallet viser de store lyngarealer omkring Trehøje.

De typisk 8-15 m brede og bølgeformede marker opstod ved gentagende, langsgående tilpløjning mod midten af de smalle marker, hvorved der også gradvist opstod sænkninger mellem de enkelte marker - de såkaldte agerrener. De højryggede agre ses bedst i skrålys om aftenen fra en af gravhøjene, hvorfra udsigten over både Knebel, Begtrup og Ebeltoft Vig også er fantastisk.



Pløjeprincippet ved kultivering af højryggede agre (Tegn. Jens Bech)

I oldtiden har der sikkert også været små marker på Trehøje-området. De blev pløjet med den simple ard-plov som modsat middelalderens hjulplov ikke vendte jorden. Markerne blev blot opfuret på kryds og tværs, og mange gange har udgravninger af gravhøje vist, at højene som jo forsegler et lille stykke af det oprindelige land, blev anlagt på gamle marker. I jordoverfladen under gravhøjene ses således et ofte farverigt "spaghetti-mønster" fra ardpløjningen, og der kendes også flere eksempler på, at der forud for gravhøjens opførelse blev foretaget f.eks. rituelle ompløjninger af stedet, hvor højen skulle ligge.

Med de omfattende fredninger af det gamle kulturlandskab i Nationalpark Mols Bjerger er også disse mere undseelige, men arkæologisk og naturvidenskabeligt vigtige, levn fra fortiden sikret mod fremtidig ødelæggelse.



12: Udsigten over Knebel Vig vest for Trehøje.



2: Parkeringspladsen ved Trehøje set fra sydvest.



3: Informationskilt og folderkasse ved Trehøje.



4: Udsigt fra Trehøje mod Knebel Vig.



5: Trehøje-området er et af Danmarks største og flotteste overdrevsarealer.

Zugang

- I Rønde by drejes ad Kaløvej mod Ebeltoft.
- Efter Nappedam lystbådehavn drejes til højre ad Havhusevej mod Vrinners / Knebel.
- I Vrinners by drejes til venstre mod Agri.
- Fortsæt forbi gadekæret og kirken i Agri og tag grusvejen til højre ved afslutningen af asfaltvejen ind i Mols Bjerge øst for byen.
- Fortsæt ca. 1,5 km. frem til Toggerbo og følg herfra grusvejen til højre ca. 1,6 km til Trehøje.
- Parkeringsplads nedenfor højene.

Faciliteter

- Stor parkeringsplads med afmærkede stiruter gennem området.
- Informationsskilt om Trehøje og gratis informationsfolder over Mols Bjerge i folderkassen ved parkeringspladsen.
- Mols Bjerge udstilling ved Toggerbo og Naturcenter Karpenhøj.
- Afstand til fortidsminde: 50 m.

Særlige forhold

- På grund af muligheden for at køre gennem Mols Bjerge og helt frem til Trehøje er stedet også velegnet for en udflugt for gangbesværede og handicappede.
- I god vejr er området også ideelt for en udflugt med madkurv.
- Udvis agtpågivenhed af hensyn til brandfaren i området
- Hunde skal føres i snor.
- Undgå slidskader på gravhøjene - følg de anlagte stier.

VIDEO

Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=cMwZKRnRs7U>

Verwandte Literatur

348 oldtidsminder i Jylland – Henning Dehn-Nielsen (Gyldendal, 1976)

Bevar din arv – *Ingrid Nielsen (red.) (GEC GAD og Skov- og Naturstyrelsen, 1987)*

Guide til Danske fortidsminder – *Carsten Henrik Bang (Gyldendal og Skov-og Naturstyrelsen, 1994)*

Middelalderen i Danmark – *Nils-Knud Liebgott (Aschehoug, 2004)*

Mols Bjerger – *Eiler Worsøe (Skippershoved forlag, 1990)*

Natur og Kulturguide til Århus Amt – *Poul Henning Jensen (Århus Amt, 1997)*

Vejviser til Danmarks Oldtid – *Ingrid Falktoft Andersen (Wormianum, 1994)*

Danmarkshistorien bind 3-4, Bronzealderen – - (*Sesam, 1981-84*)

Danske Oldtidsminder – *P.V. Glob (Gyldendal, 1967)*

Fund af egekister fra bronzealderen i Danmark – *Vilhelm Boye (Wormianum, 1986)*

Højfolket – *P.V. Glob (Gyldendal, 1970)*

Danmarks Oldtid. Bronzealderen – *Johannes Brøndsted (Gyldendal, 1. udgave 1938-40)*

På tur i Djurslands fortid – *Karsten Kristiansen (Århus Amt, Natur og Miljø, 2002, 3. udg.)*

Vandreture i Statsskovene – *Naturstyrelsen (Skov- og Naturstyrelsen, -)*

Mols Bjerger

Praktische Informationen

ADRESSE	EIGENTUMSVERHÅLTNISSE
8420 Knebel, Mitteljütland	Staatliches Eigentum
GPS	UTM
56.204836, 10.530970	E595022 N6229952